

„Društvena i odgojno – obrazovna skrb za osobe s posebnim potrebama danas i sutra“
Trakošćan 2000.

Autori: Verica Krajnović, prof.
Mirjana Dobrojević, prof.

MJESTO, ULOGA I ZADAĆA LOGOPEDA U RADU SAVJETOVALIŠTA ZA DJECU S POSEBNIM POTREBAMA

Ključne riječi: savjetovanje, roditelji, stručnjaci, djeca s posebnim potrebama

SAŽETAK

Savjetovanište za djecu s posebnim potrebama temelji rad na aktivnoj suradnji kompetentnih stručnjaka i roditelja djece, te ostalih koji ispolje interes. Savjetovanje je proces uzajamnog djelovanja, tj. pomaganja, radi postizanja nekog cilja ili boljeg funkcioniranja u pojedinim životnim situacijama. U savjetovlištu djeluje stručni tim koji sveobuhvatnim pristupom pomaže i pruža potporu svima koji zatraže savjet. S obzirom na intenzitet potreba za savjetom i pomoći logopeda, koji je prisutan na području Velike Gorice, ukazujemo na važno mjesto, ulogu i zadaću logopeda u savjetovaništu za djecu sa posebnim potrebama.

UVOD

Djeca s posebnim potrebama zahtijevaju stalni i sveobuhvatni pristup. Za uspostavu i ostvarenje takvog oblika rada potrebni su sljedeći preduvjeti:

- pomoć stručnjaka raznih profila
- motivacija
- ljubav i pažnja roditelja, članova obitelji i ostalih osoba koje žele pomoći
- veća pozornost, skrb i pomoć društvene sredine.

Kada roditelji postanu svjesni da s njihovim djetetom nije sve u redu, počinju tražiti razloge i krivce. Tada se nesvjesno oblikuje stav roditelja prema djetetu s posebnim potrebama. Oni idu od krajnosti, pa dolazi do izražaja precjenjivanje ili potcjenjivanje djetetovih sposobnosti. U oba slučaja očekivanja su nerealna, frustrirajuća i sputavaju dijete. Tada veliku pomoć i potporu u prevladavanju nastalih problema pruža savjetovanište.

U stručnom timu su profesori edukatori i rehabilitatori, psiholozi, vjeroučitelji, socijalni djelatnici- raznih problemskih usmjerenja, liječnici, pravnici i ostali.

Povećane su potrebe za stručnom pomoći logopeda na području Velike Gorice. Zato je vrlo važno akcentirati mjesto, ulogu i zadaću logopeda u savjetovaništu.

CILJEVI

- ukazivanje na važnost savjetovališta za djecu s posebnim potrebama, te ostvarivanje programskih sadržaja
- ukazivanje na važnost pravovremene stručne pomoći logopeda i potrebu za otvaranjem novih radnih mjesta za logopede u Velikoj Gorici
- poboljšanje razumjevanja za probleme roditelja, djece i njihovih obitelji
- poticanje interesa i senzibiliteta za nove programe s kojima pružamo konkretnu pomoć (edukacijske aktivnosti, pomoć u izradi prilagođenih i posebnih programa, predavanja, otvaranje igraonice i sl.)
- sustavno praćenje, statistička obrada, evaluacija i prezentiranje dobivenih podataka.

OBRAZLOŽENJE POTREBA

Na području grada Velika Gorica oko 400 djece predškolske dobi predviđeno je (godišnje) za polazak u "malu školu", jer nisu do tada pratili program predškolskog odgoja i naobrazbe .

U predškolski odgoj i naobrazbu uključeno je 1700 djece .Od toga broja 25% (425) treba neki oblik pomoći ,zbog poteškoća u razvoju, odgojno obrazovne zapuštenosti, poteškoća u govoru , ili na planu motoričko- perceptivnih i govornih sposobnosti .

U vrtiću su zaposlena samo dva profesora defektologa i dva psihologa, koji bi trebali ispitati sposobnosti djece i korigirati poteškoće. U osnovnim školama na području Velike Gorice , zaposlena su dva profesora defektologa za pomoć u savlađivanju poteškoća u učenju ,te jedan za poremećaje u ponašanju. Njihova je zadaća pomoći djeci s poteškoćama koja bi se trebala integrirati u redovni školski sustav.

Po prilagođenom programu radi oko 110 učenika .

Provedenim ispitivanjem , kod 144 učenika Centra za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Velika Gorica (1997.) , utvrđena je znatna prisutnost odgojno –obrazovne zapuštenosti - 62 % , što znači da toj djeci nije pružena pravovremena mogućnost razvijanja prirodnih potencijala u obiteljskom okruženju , niti su bila uključena u programe predškolskog odgoja i naobrazbe .

Najučestalije govorne poteškoće su u predškolskoj dobi i iznose 35 % .Od toga se 30 % odnosi na poteškoće artikulacije , a 5 % na ostale govorne poteškoće. U osnovnoj školi na poteškoće izgovora nadovezuju se poteškoće čitanja i pisanja , kojih ima 20 – 40 % u prvim razredima , mucanja 3 % , disfazija i afazija 5%.

Navedene poteškoće su pokazatelji potreba, a ujedno i najbolje obrazloženje istih .

Dakle, potrebno je poboljšati razumjevanje za probleme odgojno – obrazovnih čimbenika. Preduvjeti za promjene su otvaranje novih radnih mjesta defektologa – logopeda, savjetovališta , stručna pomoć u usvajanju i primjeni novih postupaka i didaktičkog materijala, kao i održavanje dobre suradnje sa svim odgojno – obrazovnim i drugim institucijama.

OPIS NAŠEG MODELA

Mjesto , uloga I zadaća logopeda u savjetovalištu

Na temelju provedenog istraživanja prikazanog u radu “Govornog funkcioniranje djece u Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Velika Gorica” vidljivo je da 95% djece ima govorne poteškoće. Uz mentalnu retardaciju , najizraženiji problemi su emocionalne teškoće I sociokulturalna deprivacija. Zato je rad s roditeljima izrazito važan I nezaobilazan òimbenik za uspjeh logopedskog postupka, a I rada uopće. Kako bi ptaknuli roditelje naše djece na aktivnu suradnju , osnovali smo savjetovalište za govornu problematiku.

Cilj rada savjetovališta je sustavna I stalna informativna I praktièna pomoć roditeljima I ostalim osobama ,koje pokazu interes za govornu problematiku.

Ukljuèivanje roditelja u logopedski postupak, kao aktivnih sudionika, doprinosi boljem razumjevanju govornih poteškoća njihovog djeteta. Kod usvajanja novih postupaka u poticanju motorieko - perceptivnih I govornih sposobnosti od velikog je znaèaja pomoć roditelja .

Zadaća logopeda:

- savjetodavni rad s roditeljima, ogojno obrazovnim òimbenicima I svim ostalim zainteresiranim za govornu problematiku
- pouèavanje roditelja za rad s djetetom kod kuće (idividualno I u manjim skupinama)
- edukacija odgojno obrazovnih òimbenika I ostalih struènjaka
- stalno unapređenje logopedskog rada, planiranjem I provođenjem modificiranih I novih programa
- izdavanje letaka I brošura za što uèinkovitije informiranje I educiranje roditelja I ostalih zainteresiranih za govornu problematiku .

Oblici rada:

- rad s jednim ili oba roditelja(informacije I napuci roditeljima prilagođeni interesu I mogućnostima za suradnju.
- rad s roditeljima I djetetom (demonstriranje logopedskih vježbi, instruiranje u provođenju aktivnosti I vježbi za poticanje perceptivno motoriekog I govornog razvoja, bodrenje I sustavno praćenje napredovanja djeteta)
- predavanja za roditelje u svezi govorne problematike

Sadržaj rada:

1. Upoznavanje roditelja s pravilnim razvojem govora, sposobnostima djeteta I uvjetima u razvoju koji utječu na govor.
2. Upoznavanje roditelja s govornim statusom I s prirodom poteškoća u govoru kod njihovog djeteta
3. Upoznavanje roditelja s planom korekcije , naèinom rada I sadržajem logopedskih vježbi , uz naputake o eventualnim konzultacijama ostalih struènjaka (psiholog , psihijatar , ortodont , otorinolaringolog) .
4. Upoznavanje roditelja s pozitivnim pomacima I mogućim poteškoćama u logopedskom postupku .

5. Osposobljavanje i poticanje roditelja za aktivno uključivanje u postupak logopedijske vježbe kroz :

- davanje savjeta roditeljima – kako djetetu pružiti pravilan govorni uzor , kako komunicirati s djetetom , kako poticati govorno izražavanje
- stručna pomoć roditeljima u izboru primjerenog i poticajnog didaktičkog materijala i igračaka
- demonstriranje rada s djetetom i naputci roditeljima o provođenju vježbi za poticanje motoričko –perceptivnih i govornih sposobnosti
- savjetovanje o mogućnostima doprinosa roditelja u utvrđivanju usvojenih i korigiranih glasova , te ostalih područja korekcije i njihovoj automatizaciji u spontanom govoru
- primanje povratne informacije od roditelja o govornom ponašanju djeteta u obitelji i ostalim životnim situacijama , te primjeni naučenog .

Dokumentacija:

Za svako dijete potrebna je dokumentacija, koja obuhvaća:

- podatke o djetetu
- podatke o roditeljima – obiteljima
- procjena motoričko - perceptivnih i govornih sposobnosti
- logopedski list, logopedsko praćenje
- ostala zapažanja

Očekivanja :

Uspostavom rada Savjetovališta za govornu problematiku , nadamo se unapređivanju rada i boljoj suradnji s roditeljima .Navedeni sadržaji i način rada doveli bi do prihvatljivijeg stava roditelja prema poteškoćama djeteta i njihovog aktivnog sudjelovanja u logopedskom postupku . To bi trebalo doprinjeti većoj povezanosti roditelja s djetetom , a samim time i njegovoj emocionalnoj stabilnosti i boljoj motivaciji za rad .

Takav način rada rezultirao bi s boljim postignućima na govornom planu i u općem funkcioniranju djeteta.

**GOVOR JE OBLIK NAUČENOG ČOVJEKOVOG
PONAŠANJA I DJELOVANJA. DOBAR GOVOR SE UČI,
UZ DOBAR UZOR I DOVOLJAN BROJ POTICAJA.**

Dolazak u savjetovalište najavljuje se osobno ili telefonom. Za svako dijete vodi se stručna dokumentacija i statistička obrada.

Sastanci stručnog tima u savjetovalištu održavaju se jednom , do dva puta mjesečno. Tada se razmatraju izvješća, sporna pitanja iz programa opservacija, koliko je ostvarenje programa rada, te donose obvezatni napuci za postupanje u pojedinim slučajevima.

Logopedi daju doprinos unapređenju stručnog rada. U sklopu tima izrađen je didaktički materijal, koji se primjenjuje za procjenu i poticanje motoričko perceptivnih i govornih sposobnosti. Izrađeni su i primjereni obrasci za evidencije:

- list procjene
- logopedski dijagnostički list
- logopedsko praćenje
- upitnik za roditelje
- lista praćenja dolazaka u savjetovalište (roditelji , članovi obitelji , odg. obrazovni čimbenici i ostali)
- anketne i evaluacijske liste za roditelje, odgojno obrazovne čimbenike i ostale .

Logopedi vode savjetovalište za govornu problematiku u Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Velika Gorica.

Osnivači su Udruge za unapređenje odgoja i obrazovanja djece i mladeži “ Gorica” u Velikoj Gorici, u sklopu kojeg je pokrenuto savjetovalište .

ZAKLJUČAK

Savjetovalište za djecu s posebnim potrebama od velikog je značaja za roditelje, njihove obitelji, osobe koje im žele pomoći i društveno okruženje.

Savjete i pomoć pruža tim profesionalno kompetentnih stručnjaka.

Za uspjeh u savjetovanju potrebno je stvoriti predispozicije koje se obostrano odnose na:

- uvažavanje
- razumijevanje
- povjerljivost
- osiguravanje privatnosti i dobrovoljnosti.

S obzirom na povećane potrebe djece i roditelja za stručnom pomoći logopeda, akcentirali smo važnost mjesta, ulogu i zadaću logopeda u savjetovalištu na području Velike Gorice.

Prvođenje programa sustavno se prati i evaluira radi unapređenja stručnog rada u savjetovalištu.

LITERATURA

1. Dr. Mladen Zvonarević “Psihologija”, Zagreb, 1973,
2. Jasenka Pregrad “Stres, trauma, oporavak”, Zagreb, 1996,
3. Lidija Arambašić “ Savjetovsnje” Zagreb, 1996,
4. Dubravka Levandovski, Borka Teodorović “Kako poticati dijete s mentalnom retardacijom”- priručnik za roditelje, Zagreb, 1991.
5. Josip Repač , Jadranka Bačurin , Mirjana Dobrojević , Verica Krajnović , Marina Robotić “Govorno funkcioniranje učenika s mentalnom retardacijom u Centru za odgoj i obrazovanje djece i mladeži Velika Gorica ,“Zagreb , 1997.
6. Verica Krajnović , Jadranka Bačurin , Mirjana Dobrojević , Marina Robotić ,

Josip Repač "Procjena I poticanje motoričko – perceptivnih I govornih sposobnosti ", Zagreb , 1998.

SUMMARY

Counseling work for children with special needs is based on active collaboration of competent experts and parents , and also with others who show similar interest . Counseling is act of mutual work and help in cause of reaching essence of the problem and better function in delicate life situations .

A team of experts work in counseling center which take that problem with multidisciplinary approach helps and give support to everyone who ask for advice and help of logoped , which has been situated in area of Velika Gorica . Role of logoped is very important in counseling center for children with special needs .